



**Motiv z Kozákova**

***foto Ludmila Brádlarová***

## Milý čtenáři!

Jediné přání, které mi letos přišlo k narozeninám poštou, bylo od VZP.  
A s ním pozvánka na kolonoskopii. Ach jo... 😊

## turnov

### # Turnovské kulturní tipy:

**středa 10/1, 19:30**, městské divadlo

**The Beatles Veteran Club**

Jičínsko-turnovská kapela The Beatles Veteran Club se vrací...

**11. ledna od 18 hodin** v muzeu v expozici Horolezectví

**RADKA TKÁČIKOVÁ – cestopisní přednáška o Pákistánu**

Cestovatelka a fotografka Radka Tkáčiková přiblíží život pod legendární osudovou horou, pod 9. nejvyšší horou světa Nanga Parbat. Čeká vás povídání o horách, výstupech, ale i lidech. Pákistán, který má pro mnohé nálepku nepřívětivé a nebezpečné země, překvapí svoji vlídností, milými obyvateli a pohostinností.

**11. ledna v 19 hodin** v divadle

**Svatba bez obřadu**

Hraje Divadelní společnost Háta



## turnovsko

**VALDŠTEJN** – V sobotu 6. ledna se uskuteční Tříkrálový koncert, který uzavře úspěšný adventní a vánoční program na Valdštejně. Ten navštívilo v průběhu prosince na 1 600 návštěvníků. Otevřeno bude i v neděli 7. ledna.



Hrad Valdštejn má za sebou krásný závěr roku 2023. Připravený adventní a vánoční program, který byl zahájen v sobotu 2. prosince a trval až do Silvestra, si užilo na 1 600 návštěvníků. Tradičním vrcholem programu je již několik let Tříkrálový koncert Hradeckého komorního tucteta, které je s hradem spjaté i díky oblíbeným letním vystoupením.



Koncert proběhne v sobotu 6. ledna od 14:00 hodin. Jak v sobotu, tak v neděli 7. ledna si ještě bude možné v čase od 13:00 do 15:30 prohlédnout sváteční výzdobu areálu, včetně Slavnostního sálu, který byl v tomto zimním období otevřen poprvé po několika letech. Přijďte si udělat novoroční procházku a za zpěvu koled uzavřít vánoční období na Valdštejně.

(Radim Štícha, Turnovské památky a cestovní ruch)

**rovensko p. t.**

Rota Nazdar z.s. a Město Rovensko pod Troskami



zvou širokou veřejnost

na tradiční pietní vzpomínku



konanou na paměť tragického konce paraskupiny

**ANTIMONY 2024**

v sobotu

**13. ledna 2024 od 13.00 hod.**

**u pamětních desek na náměstí v Rovensku pod Troskami.**

Společně dojdeme i na plovárnu k domku čp. 428, kde byl výsadek 15. ledna 1943 dopaden a kde parašutisté Závorka a Jasínek ukončili svůj život.

Od 12.00 hod. předávání pamětních medailí v sále radnice.

## lomnice n/p

# **V pátek 5. ledna** se od 19 hodin ve vstupní hale lomnického muzea uskuteční tradiční “Tříkrálový koncert” jičínského souboru Fidle pod uměleckým vedením paní Lenky Krausové.

## semily

### # Kulturní centrum Golf Semily kulturní památkou?

Ministerstvo kultury ČR obdrželo v březnu 2022 podnět k prohlášení kulturního domu Golf a navazujícího hotelu Golf za kulturní památku. Podnět vzešel z projektu *Analýza a prezentace hodnot moderní architektury 60. a 70. let 20. století jako součásti národní a kulturní identity ČR* v rámci programu Ministerstva kultury. Podnět zmiňoval také umělecká díla v interiéru, proto ministerstvo vyzvalo Národní památkový ústav - ÚOP v Liberci, aby případně doplnil podnět o hodnotné movité vybavení interiéru.

Ministerstvo na základě podrobného studia podkladů, seznámení se se stavbou a jejím mobiliářem na místě samém a na základě posudku Vladimíra Czumaly vyhodnotilo podnět k prohlášení za kulturní památku kulturního domu Golf a navazujícího hotelu Golf v Semilech spolu s mobiliářem tak, že nebude zahajovat řízení o prohlášení stavby za kulturní památku.

Jako důvody MKČR uvádí, že projekt vznikl jako přestavba a přístavba původního objektu závodní jídelny státního podniku Kolora, který byl užitkovou stavbou, že tři části budovy (přístavba kulturního domu – původní budova jídelny – přístavba hotelu) se liší a zároveň omezením realizace na „akci Z“ stavěnou občany v jejich volném čase.

Pro vedení KC Golf je důkazem vysoké kvality objektu to, že o budovu je z řad odborné veřejnosti enormní zájem s mnoha pozitivními reakcemi. O budovu jeví zájem filmové štáby, architekti, fotografové, studenti uměleckých škol, obdivovatelé brutalistní architektury, kteří k nám přijíždí budovu studovat a fotografovat. Objekt není zatížen žádnou ukvapenou a neodbornou rekonstrukcí z 90. let a ve své podstatě je z 90 % ve všech svých aspektech v původním stavu, v jakém byl slavnostně v roce 1979 otevřen, což je v dnešní době velice kladně ceněno. O neoddiskutovatelných kvalitách objektu KC Golf Semily se můžeme přesvědčit na přednášce 3. 5. 2024 v KC, kterou povede mimo jiné jeden z největších odborníků na architekturu v ČR prof. Rostislav Švácha. Přednášky budou účastni i autoři knihy „*Brutalistní kulturní domy ČR*“, kteří na této akci svoji knihu pokřtí, a pro které dle jejich slov je semilské KC nejlepší ze všech zmiňovaných v knize. Z těchto a mnoho dalších důvodů se s vyjádřením MKČR neztotožňuji a k výjimečnému objektu KC Golf se nadále budeme chovat tak, jako by kulturní památkou byl.

/ Martin Brádle, ředitel KC Golf, *Semilské noviny*



*KC GOLF Semily v roce 1979, autor: Vladimír Opočenský.*



*KC GOLF Semily v roce 2017, autor: Tomáš Jech.*

## **# TREKY POD MOUNT EVERESTEM A K2 – Radka Tkáčiková**

**10/1 v 19 hodin, malý sál KC Golf**

**Trek v divokém a nespoutaném Karakoram, ledovec Baltoro, majestátní štíty Broad peaku, Masebrunu a katedrála, osmitisícovka Nanga Parbat v Pákistánu v nejzápadnějším výběžku Himálají a těžký život místních lidíček. Kultura a snaha o rozvoj izolovaných oblastí včetně vzdělávání. Karakoram highway**



podél majestátní řeky Indus. Druhá část vás zavede do Nepálu pod nejvyšší horu světa Mt. Everest, která je přístupovou trekovou trasou a absolutním protipólem trasy pod K2. Rozdíly kulturní i náboženské, ale stejně milí lidé v obou zemích.

**14. leden od 15 hodin** v Golfu

### **DOKTORSKÁ POHÁDKA**

Víkendovou pohádku hraje *DS Třináctka Dolní Kalná* a bude se odehrávat na velkém jevišti.

Pohádka volně na motivy Velké doktorské pohádky Karla Čapka, přepracovaná do podoby divadelní hry pro malé diváky. Černokněžníkovi Magiášovi při záchvatu vzteku zaskočí pecka ze švestky. Nezbývá mu než vyslat svého učedníka Vincka pro pomoc.

**5. únor v 19 hodin** v GOLFu

### **KDYŽ SE ZHASNE**

Ivo Šmoldas ve veleúspěšné divadelní komedii, která vám zaručeně protřepe bránice. Mrazivá komedie o vánočním večírku, který se promění v rozvodové bitevní pole... Trevor a Nina jsou manželský pár z vyšší newyorské společnosti. On je prominentní gynekolog, ona majitelka a šéfkuchařka vyhlášené italské restaurace. Jejich manželství však nelze pokládat za ideální. Může za to předmanželská smlouva, drsnější než pravidla amerického fotbalu: ten z manželů, který podá návrh na rozvod, přijde o veškerý majetek, který tak automaticky připadne tomu druhému. Celé se to vyhrotí na vánočním večírku, který se promění v rozvodové bitevní pole.

Hrají: Ivo Šmoldas, Michaela Kuklová, Lukáš Langmajer, Světlana Nálepková.



## **jilemnicko**

První říjnový víkend se harrachovsko-jilemnické skupině poutníků dostalo velké pocty, a to pozvání od zástupců rodu Harrachů k návštěvě jejich rodových sídel v Rakousku. Zprávu z této nezapomenutelné cesty přináší redakce Zpravodaje města Jilemnice formou rozhovoru s jedním z organizátorů zájezdu a předním odborníkem na harrachovskou tematiku, s historikem **Janem Luštincem**.

Kde vznikla myšlenka uspořádat tento společný jilemnicko-harrachovský zájezd a kdo stál za jeho organizací?

Již delší dobu spolupracujeme s českou vídeňskou menšinou (samozřejmě těsně spjatou s postavou Jana Nepomuka Harracha), a v poslední době o něco intenzivněji i se současnými zástupci rodu Harrachů. Ze vzájemné spolupráce s paní Hanou Herdovou, někdejší šéfredaktorkou *Vídeňských svobodných listů*, vzešla myšlenka uspořádat tento společný zájezd, který koncepčně pěkně zapadal do celonárodní iniciativy NPÚ tzv. *Roku Harrachů*. Paní Herdová se obětavě chopila přípravy a koordinovala návštěvu obou zámků, ale i nedělní slavnostní bohoslužby. Svou roli sehrálo také město Harrachov. Zájezdu se účastnili ti, kteří se nějakým způsobem podíleli na organizaci návštěvy Harrachů v Jilemnici a Harrachově v polovině srpna tohoto roku, a ti, kteří mají k této problematice hlubší vztah.

**První zastávkou zájezdu byl nádherný zámek Prugg v Dolních Rakousích.  
Co vše bylo k vidění?**

Ve slavnostní vstupní hale zámku byli vždy přijímáni ti nejčestnější hosté – tedy i naše skupina (*vypráví odlehčeně – pozn. autora*). Velmi vřelého přivítání se nám dostalo od pana hraběte Ernsta Heinricha „Beppo“ Harracha, současné hlavy rodu Harrachů. Po krátkém občerstvení následovala prohlídka zámeckých interiérů. Jilemnická část zájezdu měla to štěstí, že se jí při prohlídce chopil sám majitel zámku Beppo Harrach. A vzhledem k tomu, že se v současné době připravuje další díl seriálu *Modrá krev* (přirozeně o Harraších), byl zde přítomen i pan hrabě František Kinský, který doprovodil výklad nejen znamenitým překladem, ale doplnil jej i řadou vtipných glos a vyprávění. Vybavení zámku se naštěstí z velké části dochovalo a naplnilo nás obdivem.



Na zámku Prugg v Dolních Rakousích.



V zámecké kapli v Pruggu.



Vrcholem ovšem byla prohlídka rodové obrazové galerie s velkými portréty členů rodu. Mezi nimi samozřejmě i Františka Arnošta, Jana Nepomuka a dalších...

### V jakém stavu zámek je? Je veřejnosti běžně přístupný?

V poválečném období o zámek nebylo náležitě pečováno a postupně se dostal do neutěšeného stavu. Současný majitel se ovšem chová jako skutečný aristokrat a ochránce rodového majetku i aristokratické pověsti, a rozhodl se, že starému rodovému sídlu navrátí původní lesk. Nutno poznamenat, že je to běh na dlouhou trať – sám Beppo, i přes optimismus jemu vlastní, připouští, že je na zámku dost práce přinejmenším pro dvě další generace, že tedy jeho práci zužitkují plně až jeho vnuci.

Ale už dnes jsou jeho citlivé zásahy na zámku patrné – práce při opravách střech byly již dokončeny, propadající se základy byly zpevněny. Následovat bude rekonstrukce centrální gotické věže ze 13. století. K zámku přiléhá přibližně 60hektarový park, který kdysi patřil k nejkrásnějším v Evropě. Rád bych jen připomněl, že hrabě Jan Nepomuk Harrach byl předsedou Rakouské zahradnické společnosti a za jeho působení se na Pruggu vyškolilo velké množství i českých zahradníků, z nichž mnoho působilo následně v Čechách. A zatímco zámek je veřejnosti přístupný pouze příležitostně, park je přístupný během celého roku.



Beppo Harrach a hrabě František Kinský.



Přivítání na zámku Rohrau.

FOTO ANETA PODSEDNÍČKOVÁ

Odpoledne se skupina i s panem hrabětem a jeho rodinou přemístila na nedaleký zámek Rohrau (Rorava). Každý, kdo navštívil zámek Rohrau, ví, že je to nesmírně okouzující místo. Co zde učarovalo tobě?



Bylo to jistě opětovné setkání s paní hraběnkou Johannou Waldburg-Zeil, velice noblesní dámou, a jejím synem Johannem a jeho manželkou, od nichž se nám dostalo velmi srdečného a milého přivítání. Ochotně nás provedli tamní obrazovou galerií, kde jsme měli možnost prohlédnout si díla španělských a italských mistrů z doby baroka a klasicismu. Jen zmíním velikány jako Rossi, Ribera, Antoon van Dyck, Rigaud, Kupecký a spousta dalších. Často jsme také naráželi na jakousi „krkonošskou“ stopu – kochat jsme se mohli harrachovským sklem nebo gratulací Františku Arnoštovi ke zlaté svatbě, na které je vyobrazený jilemnický zámek. A to nemluvím o takových unikátech, jako je kord Albrechta z Valdštejna, s nímž si přála být pohřbena vojevůdcova druhá žena Isabela Kateřina, rozená Harrachová.

Jakýmsi zlatým hřebem sobotního programu bylo společné setkání všech účastníků, zástupců hraběcích rodů, ale i zástupců české vídeňské menšiny v zámeckém parku, při němž zaznělo několik oficiálních projevů. Mohl bys ve zkratce povědět obsah jejich sdělení?

Zástupci aristokracie v první řadě děkovali za péči o odkaz hraběcího rodu Harrachů. I pro ně je jistě velkým povzbuzením sledovat, jak ohromný zájem vzbudil *Rok Harrachů*, vypsáný Národním památkovým ústavem. Páni starostové měst Jilemnice a Harrachov, stejně jako paní Květa Vinklátová z libereckého krajského úřadu, zase ocenili přínos Harrachů pro celý krkonošský region. Během této oficiální části programu vznikla vskutku spontánní myšlenka vysadit v Jilemnici, Harrachově a na Hrádku u Nechanic památné stromy ze zámeckých parků Pruggu a Roravě. A stejně tak vysadit strom (třeba jilemnický jilm a dřevinu z Harrachova) v rakouských sídlech. Výbornou zprávou ale je, že touha po vzájemné spolupráci na obou stranách opět zesílila...

Je nutno zmínit, že každý řečník děkoval také tobě za Tvou celoživotní badatelskou a osvětovou práci v oblasti hraběcího rodu Harrachů a jejich vlivu na českou hospodářskou, politickou i kulturní oblast. Všichni přítomní si dozajista uvědomovali, že je prohlubování vzájemných vztahů a navozená spolupráce z velké části tvojí zásluhou.

V následujících hodinách i v následujícím dni jste se setkali s činností české vídeňské menšiny. Co si pro vás připravili?

Večer se v koncertním sálu zámku Rohrau uskutečnil koncert Československého zpěváckého spolku *Lumír* s doprovodem *Tamburašského souboru Adria*. Repertoár tvořily především české folklorní písně a skladby Antonína Dvořáka nebo Bedřicha Smetany. Česká vídeňská menšina je skutečně spolkově velice aktivní. V neděli od 10 hod. se v kostele Nejsvětějšího Vykupitele ve Vídni konala slavnostní bohoslužba ke cti sv. Václava, sloužená na památku Jana Nepomuka hraběte Harracha. Hlavním celebrantem byl kardinál Dominik Duka, který si rodu Harrachů, nejvíce však kardinála Arnošta Vojtěcha, nesmírně váží. Bohoslužbu opět doprovázel svým zpěvem sbor *Lumír*. Díky obrovské finanční podpoře hraběte Harracha kdysi mohl být tento kostel, podobně jako přilehlé prostory, zakoupeny jako centrum duchovní péče pro české krajany. Těmto účelům slouží i v současné době.

## V těsném sousedství kostela Nejsvětějšího Vykupitele stojí české gymnázium Jana Ámose Komenského. Jak je na tom české školství ve Vídni v současné době?

U zrodu českého školství stál opět Jan Nepomuk Harrach. Velmi mě těší, že dnes existuje ve Vídni ucelený vzdělávací systém od mateřské školky až po gymnázium, kde nestudují pouze Češi a Slováci, ale i někteří Rakušané. Je hezké, že gymnázium navštěvuje také potomek hraběte Jana, malý Jiří Podstatský-Lichtenstein.

/ Petr Holec, ředitel SD Jilm, *Zpravodaj města Jilemnice*

## jičínsko

**JIČÍN** – Knihovna s novým rokem plánuje opět spoustu pořadů pro nejrůznější věkové kategorie. **Ve čtvrtek 11. 1.** navštíví Jičín Jaroslav Rudiš; oblíbený regionální autor bude číst ze svých nejnovějších knih. O týden později, **16. 1.** uvedeme novou knihu Zdeňka Mrkáčka *Český ráj – moje velká láska*.

Ted' k biografu – „**V pondělí 8. ledna** v 19 hodin jsme do našeho programu připravili promítání dokumentárního filmu *Už není toho dechu*. Projekce filmu je provázena promítáním a vyprávěním horolezce a etnografa Libora Duška (autora knih *Krkonošští rodáci vzpomínají*) o tradičním budním hospodářství v Krkonoších, výstavou fotografií Martina Lavického, pořizených v průběhu celoročního natáčení a také následnou besedou s tvůrci.

**V pondělí 15. ledna** v 19 hodin vás zveme na zábavnou Talkshow Vítka Martince s Václavem Vydrou. Vítek Martinec tentokrát bude hostit Václava Vydru, dnes už opravdovou hereckou legendu. Těšit se můžete na zákulisní historky z natáčení, divadla i dosud neodtajněné zajímavosti z jeho života. Prostor bude i pro otázky od diváků. Po skončení následuje autogramiáda a focení.

Náš biograf oslavil 100 let! Na slavnostní večer 15. 12. jsme pokřtili knihu *Biograf Český Ráj 1923-2023*, která je k zakoupení v Městském informačním centru nebo u nás na pokladně.“ U nás, rozuměj v kině. Tedy v Biu.

A **středa desátého** slibuje skvělý hudební zážitek. Jičínskému publiku se v divadle představí houslový virtuos Pavel Šporcl spolu s komorním smyčcovým orchestrem Praga Camerata.

(Zdroje: ms + Michal Miškovský, *Jičínský zpravodaj*)

**SOBOTKA** – „Vážení, možná se k Vám již donesla informace, že pan RNDr. Samšiňák se rozhodl převést celý Šolcův statek na Královéhradecký kraj, potažmo pak na naše muzeum. Znamená to, že v příštím roce se stane Šolcův statek jednou z poboček Regionálního muzea a galerie v Jičíně. Rád bych Vás informoval, že přestože nám pan doktor Samšiňák neklade žádné podmínky a ultimáta, co by se na Šolcově statku mělo v budoucnu dít nebo



konat, bude naše instituce k objektu přistupovat co nejvíce podobně, jako to činil s úctou a láskou on sám s manželkou. Akce, které byly dohodnuté, bychom chtěli zachovat, chtěli bychom také udržet to, co je zaběhnuté a má tradici. Šolcův statek by také v žádném případě neměl ztratit svou specifickou identitu tím, že bude zahrnut do našeho provozu.

V současné době probíhá ještě přepis objektu na naši organizaci.

Předpokládáme, že nejpozději na jaře bude vše již vyřešené.

Srdečně Vás zdravím a těším se na viděnou v budoucnu na Šolcově statku i jinde.

/ Michal Babík, ředitel Regionálního muzea a galerie v Jičíně

## **NOVÁ PAKA – Za Oldřichem Fejfarem**

Oldřich Fejfar se narodil 8. ledna 1931 do významné novopacké rodiny. I když žil s rodiči v Praze, Novou Paku miloval a pokud měl čas, i navštěvoval.

Jeho pradědečkem byl spisovatel, redaktor a historik Antonín Kotík (1840–1919). Dcera A. Kotíka Božena Kotíková (1898–1970) se provdala za Františka Fejfara (1868–1915), ředitele Zemské banky. Bratrem Františka byl brigádní generál v. v. Antonín Fejfar (1862–1954), o kterém se vyprávěla řada příběhů. Některé detaily z jeho života jsem slyšel od Oldřicha Fejfara.

Antonín, starší bratr jeho dědečka Františka, absolvoval školní výuku v Nové Pace, později se přes posádku v Josefově a úspěchy na frontě stal významným členem generálního štábu císařské armády. Po vzniku republiky dostal nabídku sloužit i v nové armádě, údajně řekl, že když sloužil jednomu pánu, není možné a etické sloužit dalšímu. Při pohřbu byl uložen do hrobu v bílé slavnostní uniformě se všemi insigniemi. To, že generál Fejfar byl velkým sběratelem umění a podporovatelem Bohumila Kafky, je v Nové Pace známé.

Oldřich Fejfar měl i další významné příbuzné, sestra jeho otce Božena Fejfarová (1898–1970), se v roce 1924 provdala za akad. malíře Otakara Čílu (1894–1977). Jejich syn Vratislav Číla (1929–2001) se stal s rodiči - po nástupu komunistů - politickým vězněm. Původně uložený trest smrti mu byl snížen na 22 let v uranových dolech.



*Antonín Fejfar, brigádní generál v.v.,  
František Fejfar, dědeček O. Fejfara,  
zcela vlevo Božena Fejfarová,  
teta O. Fejfara*

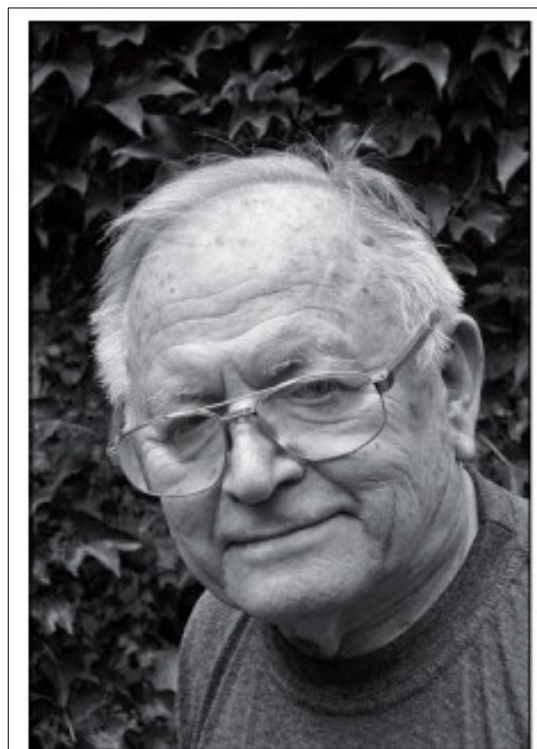
Otcem Oldřicha Fejfaru byl Ladislav Fejfar (1896–1945) bankovní úředník a fotograf. Na jeho fotografických deskách byly zachyceny některé události z Nové Paky a významné osobnosti, tyto fotografie patří k těm méně známým. Oldřich Fejfar žil od narození v roce 1931 v kulturním prostředí s velkou mírou patriotismu. Když odešel jeho otec dne 28. října 1939 na demonstraci, která byla posledním velkým projevem odporu proti fašistům, nikdo netušil, že bude na Mánesově mostě – za trikolóru v klopě – napaden skupinkou příslušníků SS. Po incidentu měl řadu zranění a těžký výron krve do mozku. Po částečném vyléčení trpěl ztrátou paměti. V březnu 1945 na následky zranění zemřel.

Oldřich Fejfar, který se několik let musel vyrovnávat s otcovou nemocí, zůstal ve čtrnácti letech bez otce. V letech 1941–49 navštěvoval klasické gymnázium. Mezi léty 1949–54, u profesorů Josefa Augusty a Zdeňka V. Špinara, vystudoval na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy, obor geologie a paleontologie. Absolvoval diplomovou práci na téma „*Pleistocénní savčí společenstva Koněpruských jeskyň*“.

Po studiu nastoupil v roce 1954 do Ústředního ústavu geologického, kde pracoval do roku 1991. Práce v ÚÚG byla přerušena v roce 1958, kdy byl na základě šetření tzv. Prověřkové komise propuštěn z ÚÚG v souvislosti s údajnou protistátní činností širší rodiny.

V roce 1959 byl po odvolání znovu přijat. V ÚÚG se účastnil v letech 1969–71, v rámci Humboldtova stipendia, postgraduálního pobytu v Ústavu pro paleontologii a historickou geologii Univerzity v Mnichově.

V roce 1976 absolvoval stáž v Carnegie Museu v Pittsburghu. Od 1. dubna 1991 byl zaměstnancem Přírodovědecké fakulty UK, nejdříve jako odborný asistent pro obor paleontologie obratlovců a později jako vedoucí katedry paleontologie. Celoživotní odborná činnost O. Fejfaru byla zaměřena na paleontologii vyšších obratlovců, hlavně savců s důrazem na biostratigrafii. V roce 1992 byl jmenován řádným profesorem a v roce 1996 byl jmenován emeritním profesorem. Během svého působení na Ústavu geologie a paleontologie vychoval řadu studentů, kteří na něj stále vzpomínají. V rámci své práce se účastnil paleontologických expedic po celém světě: Kuba (1966), USA (1976, 1992), Libye (1983, 2000), Ekvádor (1985), Mongolsko a Čína (1996), Německo (1997–2005); a dlouhodobých stáží na univerzitách a muzeích v Basileji, Barceloně, Berlíně, Budapešti, Florencii, Chicagu, Krakově, Madridu, Mnichově, New Yorku, Paříži, Pekingu, Pittsburghu, Stuttgartu a ve Vídni.



Profesor Oldřich Fejfar

S prof. O. Fejfarem jsem se poprvé setkal při pracovních aktivitách v roce 1974, kdy jsem celý srpen byl v Tuchořicích, kde prováděl O. Fejfar výkopové práce



a ve statku bývalého legionáře jsem přebíral kosti drobných savců. Další společnou prací bylo hledání lokality z 19. století nedaleko Bíliny. Poslední delší spolupráce byla v Dolnicích u Chebu, kde plavil O. Fejfar materiál ze sedimentárních kapes. O. Fejfar působil na své okolí velmi vstřícně, pro mě byl v dobách socialismu jako zjevení. Vědec, který projel kus světa, po něm chodil v riflích a riflové košili a jezdil zeleným Gazem; ten se podobal Jeepu, který by mu asi slušel víc. Pro Novou Paku je určitě důležitý pozitivní přínos Oldřicha Fejfara pro dobré jméno milovaného města, a určitě patřil k významným Pačákům.

Oldřich Fejfar zemřel ve věku 93 let dne 4. října 2023.

/ Bohuslav Benč, *Achát*, foto: archiv autora

## # PAMĚTNÍ DESKY VÝZNAMNÝCH NOVOPACKÝCH OSOBNOSTÍ

Po letech se vrátila na fasádu domu čp. 25 vedle bývalého hostince U Lípy pamětní deska Antonína Kotíka, spisovatele, redaktora, historika a filologa, který se v tomto domě narodil 16. října 1840. Původní modrá zasklená deska je uložena v depozitáři muzea a byla nahrazena deskou trvalejšího charakteru, vyrobenou z bronzu v umělecké slévárně HVH v Dolní Kalné.

Slavnostní odhalení proběhlo v pátek 25. srpna 2023 v 11 hodin za účasti současných majitelů domu manželů Pavlových, jejich přátel i představitelů města Nová Paka.

Obnovené desky se dočkal i František Matěj Hilmar, autor první tištěné polky a mnoha dalších skladeb, které se hrály po celém světě. Nová bronzová deska je umístěna na budově skautské klubovny a slavnostně byla odhalena v pátek 22. září 2023 v 17 hodin, v předvečer 220. výročí narození tohoto učitele hudby, který velkou část života prožil v Kopidlně, kde v roce 1881 zemřel.

Iniciátorem obnovy pamětních desek v Nové Pace je Kulturní výbor zastupitelstva města Nová Paka. V příštím roce je v plánu obnova již téměř nečitelné pamětní desky Jana Machytky, která je umístěna na domě čp. 157 v ulici nesoucí jméno tohoto akademického architekta a stavitele.

Novou desku by měl mít motocyklový a automobilový závodník Antonín Vitvar, který se v roce 1904 narodil ve Vrchovině.

/ Šárka Haklová, odbor školství a kultury, *Achát*

**tanvaldsko**

## TANVALD – E. F. Burian nezahálí

Jako každý rok, tak i letos se chci trochu poohlédnout za uplynulým rokem 2023. Mohu s uspokojením konstatovat, že se nám konečně po covidu a úrazech apod. povedlo předvést premiéru naší nové komedie *Tik, Tak* pod pracovním názvem *Než přijde doktor* od autora Laurenta Baffie v režii Vlastimila Hozdy.

Musím říci, že tak dlouho jsme ještě žádnou hru nezkoušeli. Ale konec dobrý, všechno dobré. Naše komedie měla úspěch jak na domácím jevišti, tak při hostování v okolí. Diváci se upřímně a srdečně bavili a ještě při odchodu ze sálu si mnozí opakovali repliky, které je upoutaly.

Po různých peripetích se povedlo i zdárně dotáhnout do finále vyřízení autorských práv, a tak se můžeme s čistým svědomím zúčastnit oblastní přehlídky v Lomnici nad Popelkou v dubnu 2024.



Tentokrát budou v porotě i známá jména: např. herec Petr Svoboda, Petra Richterová nebo rozhlasový režisér Jaroslav Kodeš. Takže se máme na co těšit.

Ale budeme bojovat! A to není vše, dál naši komedii nabízíme a snad se povede zahrát ji v Desné, Josefově Dole, Jiřetíně a možná i trochu dál. Plánujeme zájezd na Moravu. Samozřejmě derniéru se bude konat v Tanvaldě na podzim 2024 s příjemným překvapením na konci. Takže si již v předstihu dovoluji pozvat široké publikum!

A jelikož máme povoleno hrát naši komedii do podzimu 2024, začali jsme s přípravou nové divadelní hry. Zatím je vše ve fázi výběru a přípravy...

/ Za DS E. F. Burian Tanvald Dana Hozdová, *Tanvalský zpravodaj*

# **Úterý 9. ledna** od 19 hodin, Kino Jas Járy Cimrmana Tanvald  
**George B. Shaw: Pygmalion**

Divadelní představení slavné hry G. B. Shawa. Romantická hra o pěti dějstvích.  
Hraje DS J. K. Tyl Josefův Důl. Režie Karel Stuchlík

# **Něco málo o Tanvaldu od jeho vzniku do povýšení na město**

Tanvald (původně Tannwald) bezpochyby nese název dle hustého lesa, který pokrýval většinu jeho území. V některých starých německy psaných knihách je uveden jako „Thonwald“, tento název se zejména v nářečí mezi německým obyvatelstvem ještě dlouho tak vyslovoval i v 20. století.

Dle neoficiálních záznamů měla být prvním domem v Tanvaldu chatrč, hájenka v Horním Tanvaldu, která stála na místě dnešní restaurace U Dubu čp. 216. Za spolehlivé o tanvaldské historii lze považovat záznamy bývalého rychtáře



**Andreas Friedricha, jehož syn nechal 1827-1828 v Dolním Tanvaldu postavit továrnu, pozdější přádelnu bavlny.**

**První zmínky o existenci Tanvaldu pocházejí z doby reformace kolem roku 1600. První obyvatelé Tanvaldu se hlásili k evangelické víře, která byla v té době rozšířena v celém kraji. Místní část Žďár byla pravděpodobně založena kolem roku 1700 a svému názvu vděčí rozsáhlému lesnímu požáru (Brand – požár).**

**První rodinné jméno v Tanvaldu bylo uvedeno na starém velkém zvonu smržovského kostela z roku 1647 – a to Adam Fischer, Richter von Tannwald (rychtář Tanvaldu). Dle záznamů rychtáře z roku 1742 trpěla obec příchodem Francouzů, kteří přišli do Čech v době „války o rakouské dědictví“.**

**V roce 1750 se v Tanvaldu nacházelo 59 domů, z toho mlýn, tři pekárny, krejčovská dílna, ševcovská dílna, 2 tkalcovny lněného plátna, 21 tkalcoven mušelinu a jatka. Většina obyvatel se živila polními pracemi, někteří předením a tkaním, nebo nádeničením. V té době zde lidé pěstovali žito, oves, něco ječmene, zelí, řepu, len a brambory. Potravou většiny obyvatel živičích se polní prací byla moučná polévka a ovesný chléb, jenom málo lidí si mohlo dovolit něco lepšího. Oblečení obyvatel, kterým se vedlo lépe, bylo z plátna a kůže. Obě pohlaví zpravidla do věku 20 let chodila bosa, neměla boty, punčochy ani ponožky, holínky nebyly.**

**Pěstování lnu přinášelo pěstitelům peníze.**

**V době sedmileté války musel Tanvald ubytovávat vojáky. V roce 1770 byla velká neúroda. Rok 1771 se vyznačoval velkou drahotou. Obilí bylo velmi drahé. Maso a máslo nebylo na tehdejší poměry až tak drahé, ale nebyly výdělky a lidé si je nemohli dovolit. Chudí jedli trávu, což způsobovalo u lidí velkou nemocnost, která vyvrcholila v roce 1772, kdy úmrtnost mezi lidmi byla tak vysoká, že nastaly velké potíže s pohřbíváním. Obec zaměstnala dva muže, kteří zemřelé museli dopravovat na hřbitov do Smržovky. V Tanvaldu tehdy ještě hřbitov nebyl.**

**Ve smržovském farním okrsku, pod který tehdy Tanvald spadal, zemřelo v roce 1771 513 a roce 1772 1133 lidí! Když sám tehdejší rychtář Johann Michael Friedrich nemoc přestál, vyslal posla do tři hodiny vzdáleného Harcova pro chleba.**

**V roce 1775 vypuklo v Čechách selské povstání. Povstalečtí sedláci dorazili 23. března ze Semil do Návarova, kde se zdržovali dva dny a vše zpustošili. V Tanvaldu a Desné byly z opatrnosti obsazeny hraniční mosty, vzbouřenci však odtáhli směrem na Český Dub.**

**V roce 1778 zde museli být opět ubytováváni vojáci, pěchota a husaři.**

**V roce 1785 proběhla reforma pozemkové daně a vyměření půdy. Vyměřování půdy trvalo 10 týdnů. Daň se platila rychtáři, který vybrané daně každý měsíc odnášel na úřad do Smržovky, odtud byly předávány císařskému bernímu úřadu v Liberci. Rychtáři za uvedenou činnost náležela roční odměna ve výši 10 rakouských zlatých.**

**Když v roce 1785 roztroušená horská obec Tanvald na základě dvorního dekretu z 24. 9. 1785 měla být církevně přiřazena k v roce 1784 nově zřízené lokálii a kostelu v Albrechticích, obyvatelé Tanvaldu v čele s bývalým rychtářem Johannem Michaelem Friedrichem se proti tomu postavili. Tato skutečnost byla signálem, aby Johann Michael Friedrich všemi možnými prostředky za podpory obyvatelstva podnikl akci za výstavbu kostela. Vedle petice předané příslušné vrchnosti, panství Desfours, byla zaslána žádost obyvatel Tanvaldu na krajský úřad v Bunzlau (dnes Boleslaviec v Polsku) a prosebné psaní na Biskupství Litoměřice, pod které jizerskohorské obce tehdy spadaly teprve jeden rok. Obyvatelé Tanvaldu byli vyslyšeni a došlo k tomu, že Johann Michael Friedrich mohl z vlastních prostředků a za podpory obyvatel v letech 1787 až 1789 na svém pozemku postavit zdejší kostel, který byl nejprve filiálním kostelem a až v roce 1838 byl spojen s vlastní farou. Jako první farář zde působil Josef Feit. V roce 1851 byl Tanvald z lokálie povýšen na farnost. V roce 1795 byla v Tanvaldu postavena první brusírna skla, druhá v roce 1800 a třetí v roce 1812.**



**Hrob rychtářů Fridrichů**

**V roce 1805 byla v Tanvaldu opět velká drahota, významně podražilo obilí. Synové Andrese Friedricha, Josef a Andreas, odjeli do Ruska obchodovat se sklem. Roku 1805 ukončil výkon funkce rychtáře Andreas Friedrich, který za svou dlouholetou činnost obdržel od vrchnosti penzi nejprve tři a později dva sáhy dřeva ročně (1 sáh cca 3 m3).**



V roce 1809 procházela Tanvaldem ruská kavalerie. Nejvýznamnější pro rozvoj Tanvaldu byla výstavba továrny, přádelny v Dolním Tanvaldu, dokončená v roce 1828.

27. července 1829 postihlo Smržovku a Tanvald strašlivé krupobití, doprovázené vichřicí o síle orkánu.

V roce 1830 bylo v Tanvaldu 157 domů a žilo zde 955 obyvatel.

Další stavbou, znamenající výrazné zvýšení významu Tanvaldu, byla v roce 1847 výstavba Krkonošské silnice, která vedla z Liberce přes Jablonec nad Nisou a Tanvald do Trutnova.

V časech společenských změn 1848/49 zasáhlo evropské revoluční dění i Rakouské císařství a nastaly nové pořádky. Revoluční rok 1848 přinesl základní změny ve struktuře i činnosti rakouské správy. Po zrušení vrchnostenské správy a jejím nahrazení správou státní (zeměpanskou), se v roce 1850 stal Tanvald sídlem soudního okresu a získal i poštovní úřad.

Ve stejném roce byl prvním představitelem obce zvolen lékař Dr. Josef Rössler z Dolního Tanvaldu. 4. června 1850 postihla Tanvald velká průtrž mračen a způsobila značné škody. Povodeň strhla v Tanvaldu most přes řeku Kamenici. 2. srpna 1858 byla rovněž velká povodeň.

Dne 25 června 1866 táhly oddíly pruské kavalerie a pěchoty přes Tanvald a Smržovku na Liberec. V invazní kronice se o tom psalo: „Každopádně byl tento záměr v pruském válečném plánu. Dragouni se chovali velice humánně, uklidňovali vesničany ve strachu prchající se svým majetkem a snažili se je vracet zpět a nic jim přitom nezabavovali. Pouze v Potočné (pozn. Desné) vzali jedno jednospřeží a ve Smržovce dvouspřeží i s vozem, v Tanvaldu potraviny v hodnotě 54 zlatých 26 krejcarů. Přesto jsme se nemohli zbavit pocitu bolesti, když jsme viděli, jak nepřátelské oddíly pronikají do našich hor, od přírody tak silně opevněných.“

Roku 1875 byl z popudu několika čínorodých mužů z Tanvaldu a Dolní Smržovky založen Spolek dobrovolných hasičů Tanvald. V roce 1878 navštívil Tanvald na své cestě do Krkonoš arcivévoda Štěpán, který zde přespal v bytě ředitele továrny Wilhelma Guidy.

V roce 1880 čítal Tanvald 236 domů a měl 2250 obyvatel.

3. srpna 1888 způsobila strašná povodeň značné škody.

Od roku 1875 byl Tanvald zapojen do železniční dopravy, stal se konečnou stanicí křídelní tratě odbočující z Železného Brodu. Roku 1894 získal Tanvald železniční spojení s Jabloncem nad Nisou. Roku 1902 byla zprovozněna železniční trať na nádraží do Grüntalu (do Dolního Polubného, dnes nádraží Kořenov), což znamenalo napojení na „Královskou pruskou státní dráhu“.

V roce 1886 měl Tanvald 2736 obyvatel.

V pondělí 3. března 1890 se za účasti špiček c. k. úřadů v Jablonci a Tanvaldu, faráře pátera Karla Hiebela z Tanvaldu, jakožto zástupců okresu a obce uskutečnilo slavnostní otevření Okresní nemocnice v Tanvaldu.

13. března 1895 byla obec Tanvald povýšena na městys.

V roce 1900 bylo v Tanvaldu 390 domů a žilo zde včetně Žďáru 3591 obyvatel, z toho 1720 mužů a 1871 žen.

Díky vzniku a silnému rozvoji textilního průmyslu v Tanvaldu a okolí ve druhé polovině 19. století se z do té doby idylické odlehle oblasti s horskými krajinými prvky stala průmyslová oblast a dopravní uzel. Domy a ulice začaly mít městský ráz. Příznivý vývoj byl chválen při úředních návštěvách, exkurzích do místních továren, školních inspekcích a vyvolával u vyšších správních úřadů uznání. Tehdejší úřadující starosta Heinrich Stieglitz byl za svou záslužnou činnost jmenován dokonce „císařským radou“.

V červnu roku 1905 byl městys Tanvald povýšen na město.

/ Richard Seidel, *Tanvalský zpravodaj*

## **# Jizerskohorské lokality Královka a U Čápa nabízejí rychlejší nabíjení elektromobilů**

Horská chata Královka nad Bedřichovem a Penzion U Čápa v Příchovicích jsou prvními místy přímo v Jizerských horách, která během zimní sezóny začala řidičům elektromobilů nabízet službu wallboxové dobíjecí huby pro elektromobily.

Díky spolupráci majitelů chat s provozovatelem nejvýkonnější a nejrozšířenější české sítě veřejného dobíjení ČEZ tu návštěvníci hor mohou během občerstvení doplnit v jednu chvíli energii u celkem osmi stojanů. Ty zvládnou za cenu pomalého dobíjení obsloužit všechny typy e-aut až dvakrát rychleji než běžné AC stanice. V plánu je osazování dalších podobných míst na českých a moravských horách. Současně ČEZ spouští ultrarychlé dobíjecí stanice v sousedních Krkonoších, nejnověji v Harrachově. „Jedním z mýtů kolem elektromobility je, že se e-auta nehodí na cesty do hor. Přitom právě v členitém terénu se naplno uplatní hlavní výhody elektromotoru – rychlá akcelerace výkonu a zdolávání velkého převýšení. Benefitem je také bezemisní provoz bez negativního vlivu na čistý horský vzduch. Proto vedle našeho hlavního zaměření na propojování měst díky zahuštění dobíjecích bodů na hlavních tazích chceme podpořit i rozvoj elektromobility na českých a moravských horách.

Vzorem by měly být jizerskohorské lokality Královka a U Čápa, kde jsme koncentrovali hned několik DC dobíjecích wallboxů. Výhodou doplňování energie u těchto stojanů je také dvojnásobná rychlost dobíjení za cenu pomalého AC dobíjení,“ uvedl Tomáš Dzurilla, ředitel útvaru elektromobilita ČEZ.



Královka je známá jako ideální východisko pro běžkaře směrem k centrálním partiím Jizerských hor, penzion U Čápa se zase do povědomí veřejnosti zapsal provozem Muzea Cimrmanovy doby. Novými magnety přitahujícími pozornost návštěvníků jsou nově instalované dobíjecí wallboxy pro elektromobily. U Královky jich je pět, U Čápa tři. Dobíjejí až dvakrát rychlejší než AC stojany, protože je nezpomaluje vliv palubních dobíječek. Řidič registrovaný jako zákazník ČEZ přitom zaplatí cenu jako za AC dobíjení – 8 Kč za kWh. V sousedních Krkonoších ČEZ osazuje ultrarychlé stojany. Po Jilemnici a Peci pod Sněžkou mohou řidiči využívat novou ultrarychlou stanici i v Harrachově. Nový ultrafast brzy přibude i u Hotelu Příchovice v Jizerských horách.

## **jablonec**

### **# Němí svědci dějin, kteří živým připomínají pomíjivou slávu**

Od 1. ledna 2024 statutární město Jablonec nad Nisou spravuje městské hřbitovy na svém území samo. Do svého majetku převzalo město téměř osm set opuštěných hrobů a hrobových míst.

Ve městě je sedm hřbitovů, které do konce roku 2023 spravovala soukromá pohřební služba. S tou bude město spolupracovat i nadále, ale o vlastní správu hřbitovů se starají nově dva úředníci magistrátu, a to přímo v kancelářích na hlavním hřbitově.

O stav pietních míst se i nadále bude starat, stejně jako v minulosti, technický odbor magistrátu. Ten v roce 2022 zahájil revitalizaci hlavního hřbitova včetně ošetření tamní zeleně. O rok dříve, už v roce 2021, uvedlo město na svých webových stránkách v život aplikaci, která se týká městských hřbitovů a pomáhá například těm, kdo mapují historii svého rodu.

### **Unikátní počet opuštěných hrobek rozšířil městský majetek**

Od 2. světové války jsou majetkové poměry na jabloneckých pohřebištích částečně neuspořádané. „Část hrobek a hrobových zařízení má své známé vlastníky, kteří za ně hradí nájemné dle uzavřených smluv. Po odsunu původních německých obyvatel však stovky hrobek, o které se jejich původní majitelé nemohli starat, postupně chátrají a stav některých se stává přímo nebezpečný,“ popsal stav pohřebišť náměstek pro správu majetku Petr Roubíček a dodal: „Definitivně se mohla vlastnická práva řešit až díky schválení nového zákona, který městům umožňuje zaevidovat opuštěné hrobky do svého majetku. Jablonec jich zaevidoval téměř osm set, což je v rámci ČR zcela mimořádný počet. Pokud by tak neučinil, připadly by od 1. ledna 2024 Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových a ten by s nimi mohl volně nakládat. Proto bylo nutné situaci do konce roku 2023 vyřešit.“



## Stát odmítl, město nemohlo a majitelé byli neznámí

Jablonec nad Nisou se situaci opuštěných německých hrobek pokoušel řešit již na přelomu tisíciletí. Podle zákonů platných v té době měl hrobky do své péče převzít stát, tedy okresní úřad. Ten odmítl, město je převzít nemohlo a původní majitelé byli neznámí. Situace více než složitá.

A tak se město obrátilo na specialisty. Ti navrhli, aby Jablonec na vlastní náklady udržoval náhrobky i hrobová místa vzhledem k pietě a citlivosti poválečného vyhoštění sudetských Němců. Městský úřad začal nejprve hledat právní dědice opuštěných německých hrobů i s pomocí různých institucí a spolků v čele s pražským Velvyslanectvím SRN s úspěchem nepatrným. Památkový ústav Ústí nad Labem poté sepsal hrobky, u kterých doporučil zvýšenou ochranu pro jejich architektonickou a historickou hodnotu. Ty nejvýznamnější, z nichž některé jsou architektonicky unikátní i v rámci celé ČR, město začalo postupně rekonstruovat. Investovalo sice do cizího majetku, ale je povinné pečovat o kulturní dědictví a o opuštěné německé hroby nacházející se na území druhého státu, což mu ukládá česko-německá smlouva o přátelství.



„Mezi opuštěnými hrobkami jsou takové, které jsou cennou připomínkou městských dějin a památkou na významné obyvatele. Město tak například opravilo hrob starosty Fischera nebo hrobku rodiny Pfeiffer–Kral,“ řekl Milan Bajer, který má na magistrátě agendu pohřbenictví na starosti. Hřbitovy totiž podle Bajera nejsou pouze místem pro odkládání lidských ostatků, jsou také němými svědky dějin, kteří živým připomínají pomíjivou slávu i chyby předků.

(Zdroj: Jiří Endler, *Jablonecký měsíčník*; foto Milan Bajer)

## # Muzeum slaví 120 let od svého založení

V roce 2024 oslaví jablonecké Muzeum skla a bižuterie 120 let od svého založení. Pro své návštěvníky připravuje nové výstavní projekty, ve spolupráci se svým Spolkem přátel pak hudební vystoupení, komentované prohlídky, výtvarné dílny, zábavné i odborné programy. Slavit se bude celý rok.



Foto archiv Muzeum skla a bižuterie Jablonec nad Nisou

Program oslav bude veřejnosti představen a odstartován 11. ledna v rámci tradiční módní přehlídky Svazu výrobců skla a bižuterie *Made in Jablonec*.

V lednu můžete do muzea zavítat na výstavu současného autorského šperku *Computer&Jewellery*. Třicítka autorů vytvořila individuální šperky, pro které využili výtvarně zajímavé součástky, nosiče dat a další konstrukční prvky počítačů, mobilů a jiných zařízení.

„Projevila se i osobitá kreativita umělé inteligence, několik autorů se věnuje hlubšímu zamyšlení nad tématem problematiky komunikace a rozpadu civilizace v důsledku nadužívání techniky nebo uchvácení umělou inteligencí, která dokonce některé šperky vytvořila,“ uvedla kurátorka výstavy Kateřina Nora Nováková.

Součástí výstavy jsou práce pěti autorů, kteří se zúčastnili mezinárodního šperkařského symposia pořádaného muzeem loni v červnu v dílně Katedry designu textilní fakulty Technické univerzity v Liberci.

Ve skleněné přístavbě byl dán samostatný prostor zahraničnímu tvůrci Patriku Illovi. Jeho výstava nazvaná *Arterie* je výběrem z bohaté tvorby tohoto slovenského sklářského designéra a výtvarníka.

„Přestože Patrik Illo pracuje a tvoří v československém kontextu, jsou jeho díla odlišná a jasně rozpoznatelná od naší domácí tvorby. Návštěvníci tak dostanou možnost seznámit se zase s jiným přístupem ke sklu,“ upřesnil hlavní kurátor muzea Petr Nový pozvánku k výstavě.

(mv, *Jablonecký měsíčník*)

*PS – 16. až 20. ledna 2024 ze z technických důvodů zavřeno.*

## pozdní sběr

TURNOV –

POZVÁNKA NA VÝSTAVU FOTOGRAFIÍ



**Jiří STRÁNSKÝ**  
**TOSKÁNSKÁ KRAJINA**

FOTO KLUB  
**SAFIR**  
TURNOV

Výstava bude zahájena v hale nádraží v Turnově  
**10. ledna 2024 a potrvá do 06. března 2024**  
Výstavu pořádá fotoklub Safir Turnov za podpory fotostudia BJ

**trosečník** – kulturně-společenský e-zin \* vydavatel a redaktor: M. Fefík Podobský  
*fefik.sorry@seznam.cz* \* nechcete-li e-zin dostávat, dejte vědět!  
všechna čísla naleznete na internetu: [knihovna.jicin.cz/regionalni-zpravodaj](http://knihovna.jicin.cz/regionalni-zpravodaj)



# Marek Simon / sorry



Kdy budou lidé do důchodu odcházet?  
Obávám se, že pokud vládní úprava projde, budou se lidé do důchodu spíš odnášet.

**a právě vyšlo nové **SORry** !**